

A székely délibáb.

A debreceni végtelen, nagy síkságon sokáig néz messze-messze a bujdosó, hazátlan háromszéki székely. Bércékhez szokott tekintete belemerül a pusztaság egyhangúságába s a messzé szürkéség homályából, mintha közeledni látná azt az erdős bércecs tájat, amelyet úgy hívnak, hogy Erdővidék.

... A kanyargó Olt-folyó termékeny völgye tárul eléje. A zabföld mellett emberek haladnak el s csak a kalapjuk látszik ki, mert másfélméteres magasra nőtt Középpajta felé, a lapályon a zab. A buzát és a rozst most hordják. Széles, nagy, egészvágás szekerekkel fordulnak meg a gabonahordásnál. De nem várokozik a székely ember az asztag mellett a lerakodással, hanem odaáll a terüs szekérrel az asztaghoz, aztán a lovakat kifogja és az elébb megürült, félretolt, üres szekérbe befog és siet, megy serényen a mezőre újra rakodni.

Fenn a dombon a nagyajtai öreg templom. Körülötte a régi várfal, amelyen négylóval, hintóval nyargalhatnak, olyan széles a falrakás és tiszta kőből van. Nehéz vasabroncsokkal, vaspántokkal átfoglalt tölgyfaajtón jutnak be a várba és jól bezárják most is, miként a régi világban a tatárjárás korában. Akkor a tatárok elöl zárták be, most a tolvajok elöl reteszelik be gondosan. Mert a nagyajtai vár nem üres. A várudvar közepén a templom és a torony. Aztán kerekén a vár belső falához vannak építve bükfadeszkából a gazdák hombárai. Minden gazdának külön hombárépület bükfadeszkából, eserefaboronákból, ami százesztendeig is eltart.

És a hombárban? Még csak ott van az igazi élet, a kincs a székelyek számára. A tiszta buza, a rozs, a törökbuza (kukorica) és más szemes eleség az egész esztendőre. Oda hordották fel a nyárára való disznóságot, vagyis disznóköttséget. A füstölt szalonnák, paprikás szalonnák, zsirnak való szalonnák, mert csak a hájat olvasztja ki a székely, a zsirnakvalóból naponta levág, hogy tepertyű legyen a rántásban. Tepertyű nélkül tükörnek nézi a cibere levest, meglátja magát benne s meg nem eszi. Csak úgy jó az, ha uszkál a leves tetején a tepertyű s ahhoz szalonna kell.

Hát a nagyszál kolbászok, füstölt sonkák, oldalosok? Azokat mind besülyeszti jó mélyen a gabonás hombárba, a szem közé s úgy eláll az új disznóölésig, mintha teljesen friss füstölés volna. A hideg köfalak között még az avasodás sem avasság a szalonnán. Olyan ropogós nyárban is, a szalonnája, mint a ropogós mogyoróbél. Hát a sonka? Mintha a mult héten vették volna le a füstről.

Ilyen finom életeltartás csak azokban a székely falvakban található, ahol vártemplomok vannak. No, de vannak bőségesen, majdnem minden falunak. A nagyajtai vártemplom mellett óriási eserefa áll. Magasabb a toronynál, pedig hej! az is magas ám!

Ott aztán az élelem megmarad, ha netalán a haragvó Isten az egész falut felperzselné, minden épület légné, még akkor is a nagy köfal, a Varjuvár tetején épen marad s benne az emberek mindennapi kenyere, a jövő évi vetőmag, nemege a hus és zsirnak való mentve van.

Hej, be szép ez az Erdővidék. Itt lent a bölöni vártemplom, óriás kupolája Brassóig látszik. Az Olton túl a magyarósi szécs vártemplom. Idébb az apátai híres hatszögű kővár. Ugy következik Nagyajta, majd a hegyek között Középpajta kerített, köfalas templomai, Miklósvár, Köpecz, Barót. Majd a Har-

gita lejtőin a híres Rika-hegység alatt Felsőrákos, Vargyas és a többi falvak Barót körül.

A rákosi borvizkútból úgy bugyog a drága borviz, mintha főznék azt a hideg vizet. A bibarefalvi Baross-forrás kőpüje fölött szikrázik a szénsavbuborék. Öreg eserefa derekából van ott a borviz kőpü. Egyik letörött ága helyén emberkar vastagságban foly ki a lyukon a borviz s megy a patak vizét gazdagítani.

A Rika felől gombaszagot hoz a szél. Eső volt tegnapelőtt. Most a nyári melegben annyi a róka-gomba a fák alatt, hogy sárga a hely tőle. A csiperke gombát kaszálni lehetne az erdei tisztásokon, a legelőkön s a delelő helyeken. A málna, a szeder székérszámra kínálkozik minden bokorban. S hát az a bolond farkasalma, egészen felkuszott a réten a bokor tetejéig. Jó lesz az almája, meg a levele a mérges sebekre fertőtlenítő főzetnek. Hej, be szép itt minden!

Az erdőbe annyi az áfonya, hogy feketélik tőle a föld. Az epertől bódító illatos a levegő. Hát a mogyoró? az is bő termést mutat. Hanem azok a bolond tinók ugyancsak bogároznak az erdei fák alatt s álló bé a ciberesbe! ... Ugy látszik, hogy a fránya dongólégy üldözi a jószágot ...

És egyszerre elhomályosul a székely délibáb. Az erdővidéki székely menekült megtörli két káprázó szemét a debreceni pusztán s csak felsóhajt:

— Nete ne! ébren álmodám! ...

Péterfy Tamás.

CSEND.

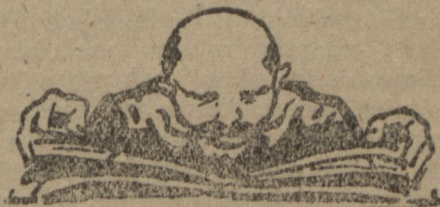
*Csend. Nyári éjjel. Akácillat árad,
Az átmossággal álmok küzdenek,
S a sok vágy lassan lemondássá fárad,
Mint késve nyílt kis virágfejek.*

*Csend. Nyári éjjel. Lágyan ránhajolnak
Az, elment lányok, — sorba mind ahány,
Sirok. De Titkon. Ne lássa a holnap,
Hogy pergett könnyem át az éjszakán.*

*Csend. Hajnalodik. Elfogytak a könnyek,
A hajnal karja szelíden fon át,
Az ébredő fák sorba rám köszönnek
S én elindulok — egyedül — tovább.*

Molnár Endre.

Legkedvesebb lapom

a Székely Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Egyesületének tulajdonát képező

UJ ÉLET,

melyre ismerőseim körében előfizetéseket gyűjtök, s melyet hazafias szelleme miatt mindenkor és minden módon pártfogolni fogok.